

АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У РОЗРІЗІ СВІТОВИХ ІННОВАЦІЙНИХ РЕЙТИНГІВ

Соціально-економічне становище країн світу стало багато в чому визначатися рівнем розвитку їх інноваційної складової, що ґрунтується на наукоємних та інформаційних технологіях, інтелектуальних ресурсах, результативному використанні та якісному поліпшенні всіх факторів виробництва.

Для оцінки умов інноваційного розвитку економіки України розглянемо місце України в рейтингу Глобального індексу інновацій (Global Innovation Index, далі – GII), так як «Глобальний індекс інновацій визнано цінним інструментом для полегшення державно-приватного діалогу, в якому політики, лідери бізнесу та інші зацікавлені сторони на постійній основі можуть оцінювати стан і прогрес у впровадженні інновацій» [1].

Глобальний інноваційний індекс являє собою дослідження інноваційного клімату країн, яке проводить з 2007 року школа бізнесу INSEAD, а також Світова організація інтелектуальної власності та Корнельський університет. Даний показник у 2015 році охоплював 141 країну, на які припадає 95,1 % світового населення та 98,6 % світового ВВП. Індекс враховує умови для відкриття та розвитку нового бізнесу, податкову політику в країні, якість університетської освіти, доступність макрофінансування та венчурного капіталу [2; 3; 4, 5; 6].

За даними GII Україна в рейтингу посіла 64 місце (– 1 сходинка та – 4 сходинка у порівнянні з 2014 та 2011 роками відповідно). З країн СНД Білорусь зайняла 53 місце, Росія – 48, Казахстан – 82, Киргизстан – 109. Лідерами ж являються Швейцарія, Великобританія, Швеція, Нідерланди та США.

Аналізуючи позиції України у 2015 році порівняно з 2011 роком окремо за критеріями GGI, отримаємо наступні результати: інститути – 98 місце (– 5), людський капітал і наука – 36 (– 4), інфраструктура – 112 (+ 11), розвиток внутрішнього ринку – 89 (+ 25), розвиток бізнесу – 78 (+ 33), розвиток технологій та економіки знань – 34 (– 6), результати творчої діяльності – 75 (+ 5). Щодо країн-сусідів, то найкращу позицію у 2015 році посіла Угорщина (35 місце). Далі розмістилися Словаччина (36), Молдова (44), Польща (46), Росія (48), Білорусь (53), Румунія (54).

Протягом аналізованого періоду 2011 – 2015 рр. показники ресурсів та результатів інновацій в Україні варіювалися. Так, в частині ресурсів спостерігалось погіршення у період 2011 – 2014 рр., а в період 2011 – 2013 рр. – в частині результатів. Позитивна зміна в Україні за даними показниками спостерігалася з 2015 та 2014 років відповідно.

Також одним із найважливіших інструментів рейтингування інноваційного розвитку країн Європи являється Європейське інноваційне табло (European Innovation Scoreboard, далі – EIS), що представляє систему з 25 показників інноваційної діяльності, що розраховуються експертами Європейської Комісії, та на основі якого розраховується зведений індекс інновацій для кожної європейської країни. На основі отриманих результатів визначається відповідність країни за рейтингом окремії групі продуктивності інновацій (Innovation performance, IP) таких як: інноваційні лідери, що мають продуктивність як мінімум на 20 % вище, ніж у ЄС-28; сильні інноватори, продуктивність яких на 10 % нижче та 20 % вище, ніж у ЄС-28; помірні інноватори, в яких продуктивність від 10 % до 50 % нижча ефективності ЄС-28; інноватори, що формуються, тобто мають продуктивність нижчу, ніж 50 % від показника ЄС-28 [7].

Україна в світлі індикаторів EIS за період 2010 – 2015 рр. має статус «інноватор, що формується», відстаючи від середнього значенням зведеного індексу ЄС-28 (Summary Innovation Index, далі – SII) у 3,22 разів та від інноваційно розвинених європейських країни, таких як Нідерланди та Німеччина у 4 рази.

За даними Фонду інформації і технологічних інновацій (Information Technology & Innovation Foundation, далі – ITIF) визнав на кінець 2015 року, Україна є однією з найгірших країн у світі з інновацій та вкладу в глобальний технологічний розвиток. Згідно зі звітом ITIF під назвою «Contributors and Detractors: Ranking Countries' Impact on Global Innovation», вона зайняла 52 місце з 56 країн, на частку яких припадає 90 відсотків світової економіки, за інноваційними показниками, а в Центральній і Східній Європі – останнє. Беззаперечним фактором цього став низький рівень фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт. В Україні на дослідження виділяються 90 доларів на людину і за цим показником вона посідає 53 місце у рейтингу країн за фінансуванням досліджень [8].

Варто зазначити, що за індексом людського розвитку (Human Development Index, далі – HDI) Україна у 2015 році посіла 81 місце серед 188 країн і територій [9]. Ця оцінка відображає реальний стан справ у країні, на території якої триває збройний конфлікт та яка важко працює над модернізацією своїх економічних, політичних і соціальних інститутів.

Зауважимо, що Україна продовжує втрачати позиції у глобальному рейтингу країн світу за показником економічної конкурентоспроможності. Так, за опублікованим Всесвітнім економічним форумом Індексом глобальної конкурентоспроможності 2015 – 2016 (The Global Competitiveness Index – GCI), Україна посіла 79 місце серед 140 країн світу, втративши за рік три позиції (у попередньому рейтингу займала 76 позицію з 144 країн світу) [10].

Отже, соціально-економічне становище країн світу стало багато в чому визначатися саме рівнем розвитку їх інноваційної складової, яка згідно наведених вище показників потребує принципово якісних змін.

Література

1. Лігоненко Л. О. Оцінка інноваційності економіки України в міжнародних рейтингах / Л. О. Лігоненко. // КНТЕУ. – 2012. – №3. – С. 5–22.
2. Dutta S. The Global Innovation Index 2011: Accelerating Growth and Development / S. Dutta. // The World Intellectual Property Organization. – 2011. – С. 237.
3. Dutta S. The Global Innovation Index 2012: Stronger Innovation Linkages for Global Growth / S. Dutta. // The World Intellectual Property Organization. – 2012. – С. 308.
4. Dutta S. The Global Innovation Index 2013: The Local Dynamics of Innovation / S. Dutta, B. Lanvin. // The World Intellectual Property Organization. – 2013. – С. 261.
5. Dutta S. The Global Innovation Index 2014: The Global Innovation Index 2014: The Human Factor in Innovation / S. Dutta, B. Lanvin, S. Wunsch-Vincent. // The World Intellectual Property Organization, 2014. – С. 272.
6. Dutta S. The Global Innovation Index 2015: Effective Innovation Policies for Development / S. Dutta, B. Lanvin, S. Wunsch-Vincent. // The World Intellectual Property Organization, 2015. – С. 292
7. European Innovation Scoreboard Interactive Tool [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards_en.
8. Ezell S. Contributors and Detractors: Ranking Countries' Impact on Global Innovation / S. Ezell, A. Nager, R. Atkinson. // ITIF (Information Technology & Innovation Foundation). – 2016. – С. 5 – 6.
9. Human Development Data (1990-2015) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://hdr.undp.org/en/data>.
10. Global Competitiveness Index [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2015-2016/economies/#economy=UKR>.

УДК 327(477)/339.92

Шевчук І. В.,

Хмельницький університет управління та права

ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ПРІОРИТЕТУ ГЕОЕКОНОМІЧНОЇ ПАРАДИГМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Динамічний розвиток світової цивілізації вимагає від країн підтримки й забезпечення сталого розвитку суспільства, визначення національних інтересів, геоекономічних пріоритетів та формування ефективної стратегії економічної безпеки як запоруки успішної національної еволюції. Ці обставини потребують